ISSN No-2031-5063 Vol.1,Issue.VI/Dec 2011pp.1-4

Research Paper

राजीव गांधीचे नॉर्वेविशयक धोरण

गोपाळ विठोबा तुपकर
संशोधक विद्यार्थी
डॉ. बा. आं. म. वि. औरंगाबाद
संत तुकाराम नगर, मंठा–431504
ता.मंठा जि.जालना

प्रस्तावना

भारत व नॉर्वे दरम्यान संगणक व इतर क्षेत्रात सहकार्यासाठी महत्वाचा करार ओसलो येथे 4 ऑक्टोबर 1984 रोजी भारताचे इलेक्ट्रॉनिक्स् उपमंत्री डॉ.एस.संजीवनी राव व नॉर्वेचे अॅर्नी सायनी यांच्या स्वाक्षरीने झाला. संगणक विकास, उत्पादन आणि बाजारपेठ तसेच सॉफ्टवेअरचा विकास,संगणक अॅडेड डिझाईन, संगणकाचे उपयोजन यांचा समावेश होता. सहा महिन्यांनी नॉर्वेचे प्रतिनिधीमंडळ भारत भेटीस येणार होते.1

17 नोव्हेंबर 1984 ला भारत व नॉर्वे दरम्यान नवी दिल्ली येथे करार झाला.यावेळी नॉर्वे भारताला 1984 ते 1987 या चार वर्शासाठी वार्शिक 25.4 कोटी रूपयांची मदत आयातीत व पायाभूत प्रकल्पांच्या विकासासाठी करणार होता. यात मत्स्यपालन विकास, आरोग्य व कुटूंब कल्याण, विज्ञान व तंत्रज्ञान क्षेत्रात महिलांना व मुलांना विकासाच्या योजना आणि उपयुक्त वस्तुंची आयात जसे की खते, पेपर, मासेमारीसाठीचे साहित्य आणि रूरल टेलिकम्युनिकेशन या बाबींचा समावेश होता. आर्थिक सहकार्याच्या करारावर दोन्ही देशादरम्यान नवी दिल्ली येथे चर्चा होऊन स्वाक्षऱ्या झाल्या. नार्वेच्या प्रतिनिधीमंडळात विकास सहकार्य मंत्रालयातील सहाय्यक संचालक रॉल्व हलटीन, नार्वेचे भारतातील राजदूत टानक्रेड इबसेन आणि स्केवलंड जे नियोजन आयोगाचे सहाय्यक संचालक यात होते तर भारतीय प्रतिनिधीमंडळाचे नेतृत्व अर्थमंत्रालयाचे सहाय्यक सचिव एम.एस.मुखर्जी यांनी केले. नार्वे सरकारने या कराराला तात्काळ संसदेत मान्यता देवून अंमलबजावणी केली.2

1 मे 1985 ला नवी दिल्ली येथे भारत व नार्वे दरम्यान कापड उद्योग, हातमाग कापड या संदर्भातील करारावर स्वाक्षऱ्या झाल्या. यावेळी भारताचे कापड उद्योग मंत्रालयाचे सहाय्यक सचिव सबरवाल आणि नार्वेचे राजदूत टानक्रेड इबनेस यांनी करारावर स्वाक्षऱ्या केल्या. नोव्हेंबर 1984 मधील कराराचीच ही पुर्तता होती. या करारानुसार कापड व कापड निर्मिती क्षेत्रातील 21 प्रकारांच्या निर्यातीचा यात समवेश होता. विणकाम साहित्याची निर्यात ही भारत करणार होता.3

भारतीय ग्रामीण दूरध्वनी सेवेसाठी नार्वेने भारताला 8.093 कोटी रु.च्या मदतीच्या करारावर 12 जून 1985 ला नवी दिल्ली येथे स्वाक्षऱ्या झाल्या. या करारानुसार नार्वे भारताला दूरध्वनी साहित्य, तंत्रज्ञ व प्रशिक्षक पुरवणार होता. राजस्थानमधील बारमर जिल्हा, नागालॅन्डमध्ये कोहिमा, मथुरा व उत्तरप्रदेशातील नैनीताल या जिल्हयातील ग्रामीण भागासाठी याची मदत होणार होती दूरध्वनीसाहित्यात सुधारणा, बदल, नावीण्य आणण्याचे काम 1987 च्या शेवटपर्यंत करण्याचे ठरले. या प्रकल्पात 5800 डायरेक्ट एक्सचेंज लाईनचे इन्स्टालेशन 35 खेडे व ग्रामीण भागात होणार होते. त्याचे ट्रान्समिशन राश्ट्रीय नेटवर्कला जोडले जाणार होते. 1988 मध्ये दूरअंतरापर्यंत 450 पब्लीक टेलीफोन अशा पध्दतीने पुरवले गेले की दोन खेडयातील अंतर 5 कि.मी.पेक्षा जास्त नसणार याची संपर्क यंत्रणेसाठी मदतच झाली.4

नार्वेचे क्राऊन प्रिन्स आणि प्रिन्सेस सोनजा 3 फेब्रुवारी 1986 ला भारतभेटीला आले त्यावेळी उपराश्ट्रपती आर.वेंकटरमन आणि परराश्ट्र राज्यमंत्री के.आर.नारायणन् यांनी स्वागत केले. 4 फेब्रुवारी 1986 ला क्राऊन प्रिन्स हेरॉल व राजीव गांधी यांनी व्दिपक्षीय संबंधावर तसेच आंतरराश्ट्रीय बाबींवर चर्चा केली. केरळातील 1952 मधील मत्स्यपालन प्रकल्प हा नॉर्वेचा पहिला व्दिपक्षीय करार होता.5

नार्वेच्या एक्सपोर्ट फायनान्स व भारतीय ﺑﺒﺐ यांच्यात 100 मिलीयन नॉर्वेयन क्रोनर्स कर्जाच्या मदतीचा करार एप्रिल 1986 मध्ये झाला. नॉर्वेकडून माल आयात करण्यावर हे कर्ज वापरले जाणार होते. कर्जाचा कालावधी 10 वर्शाचा होता. त्याचा दर 8.8 : ठेवण्यात आला. जो नॉर्वेत 12.5: होता. हा ﺑﺒﺐ चा आंतरराश्ट्रीय व्यापारातील 15 वा करार होता. यामुळे ﺑﺒﺐ ने 273 यु.एस.मिलीयन डॉलर्स कर्ज मिळविले होते. 6

6 जुलै 1987 रोजी नॉर्वेचे पंतप्रधान भारताच्या राजकिय दौऱ्यासाठी दिल्ली येथे आले. त्यांच्या स्वागत समारंभाप्रसंगी राजीव गांधी म्हणाले की 1952 मध्ये विकासासाठी भारताला मदत करणारा नॉर्वे हा पहिला देश होता. मत्स्यपालन व्यवसायात नॉर्वेने भारताला मदत केली होती. तसेच ग्रामीण शिक्षण व आरोग्य क्षेत्रातही भारताला मदत झाली होती. दोन्ही देशांनी मिळून इलेक्ट्रॉनिक्स, समुद्रातील. खनिज तेल, समुद्र अभियंत्रण, तसेच अन्टार्क्टिक शोध मोहिमेत सोबत काम केले होते. 7

नॉर्वेने जागतिक पर्यावरण सुरक्षित ठेवण्यास प्रथम प्राधान्य दिले होते. नॉर्वेचे पंतप्रधान भारत दौऱ्यावर आले त्यावेळी इलेक्ट्रॉनिक्स, समुद्र अभियंत्रण, आर्थिक व व्यापारी तसेच अन्टार्क्टिक शोध मोहिमेसाठीचे करार झाले. 8

6 जुलै 1987 रोजी भारत व नॉर्वे दरम्यान आर्थिक, औद्योगिक व तंत्रज्ञान सहकार्य करार झाला. व्दिपक्षीय सहकार्याच्या करारावर राजीव गांधी व नॉर्वेचे पंतप्रधान मैग्रो हार्लेम ब्रुन्टलँड यांच्यात चर्चा झाली. याचा उद्देश व्दिपक्षीय सहकार्य वाढवण्यासाठीचा होता. या अंतर्गत नवीन व उच्च तंत्रज्ञानात संयुक्त सहकार्याने प्रकल्प राबवणे तसेच व्यापार, मारीटाईम ऑफशोअर अॅक्टीव्हिटी (डंतपजपउम वींवतम `बजपअपजपमें`) समुद्रकिनाऱ्यालगत हालचाली , इलेक्ट्रॉनिक्स , कन्सलटंशी , अभियांत्रीकी दूरध्वनी व शेती ही क्षेत्र येत होती. परराश्ट्र राज्यमंत्री इडुआर्डो फेलेरो व नॉर्वेचे राज्यसचिव टोस्टेन मोलंड यांच्या स्वाक्षरीने हा करार झाला. 9

उच्च तंत्रज्ञान विविध क्षेत्रातील दोन्ही देशांच्या उपयोगाच्या क्षेत्रात सहकार्य वाढणार होते. ब्रुन्टलँड म्हणाल्या की वाणिज्यिक संबंधामुळे भारत व नॉर्वे यांच्यातील मैत्री वृध्दींगत होत

होती. 10

नॉर्वेचे पंतप्रधान ब्रुन्टलँड यांना 1988 चा इंदिरा गांधी शांतता, निःशस्त्रीकरण आणि विकास तसेच पर्यावरण व विकास कमिशनचे अध्यक्ष यासाठीचा पुरस्कार राश्ट्रपती शंकरदयाल शर्मा यांच्या हस्ते 1500000 रू. व पदक देवून सन्मानित करण्यात आले. यावेळी बोलतांना शंकरदयाल शर्मा म्हणाले की जागतिक पर्यावरण व विकास कमिशनचे अध्यक्ष या नात्याने ब्रुन्टलँड यांनी केलेल्या कार्याच्या अनुशंगाने हा पुरस्कार देण्यात आला होता. आर्थिक विकास व पर्यावरणाचा समतोल या बाबी परस्परावलंबी आहेत व एका पृथ्वीला एका जगात बदलण्याची इच्छाशक्ती व गरज ह्याकडे जगाचे लक्ष वेधले. यामुळे ते या पुरस्कारास सन्मान देतात. 11

कृंदरीत नॉर्वेसोबतचे भारताचे संबंध पाहता राजीव गांधींच्या काळात नॉर्वेकडून भारताला विविध क्षेत्रात सहकार्य मिळविण्यात भारत यशस्वी झाला होता. मत्स्यपालन, आरोग्य व शिक्षण, संगणक, इलेक्ट्रॉनिक्स् क्षेत्रात सहकार्य वाढले होते. जागतिक पर्यावरण क्षेत्रातील नॉर्वेच्या कार्याची दखल भारताने घेतली होती. ऽ

संदर्भ :—

1. एशियन रेकॉर्डर, 23—31 डिसेंबर 1984, पृ.18099
2. एशियन रेकॉर्डर, 1—7 जानेवारी 1985, पृ.18107
3. एशियन रेकॉर्डर, 2—8 जुलै 1985, पृ.18389—90
4. एशियन रेकॉर्डर, 27 ऑगस्ट, 2 सप्टेंबर 1985, पृ.18478—79
5. एशियन रेकॉर्डर, 26 फेब्रुवारी, 8 मार्च 1986, पृ.18853
6. एशियन रेकॉर्डर, 23—29 एप्रिल 1986, पृ.18853
7. 'राजीव गांधी सिलेक्टेड.... खंड 3, पृ.369
8. उपरोक्त
9. एशियन रेकॉर्डर, 27 ऑगस्ट, 2 सप्टेंबर 1987, पृ.19617
10. उपरोक्त
11. एशियन रेकॉर्डर, 2—8 एप्रिल 1989, पृ.20509